

جمله : مجموعه ای از یک یا چند کلمه که پیام کاملی را از گوینده با شنونده برساند .

نهاد : کلمه یا گروهی از کلمات که که درباره آن ها خبری می دهیم .
(صاحب خبر)

به کسی یا چیزی می گوییم که کاری را انجام می دهد .

نهاد : کلمه یا گروهی از کلمات که که درباره آن ها خبری می دهیم .
(صاحب خبر)

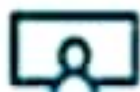
به کسی یا چیزی می گوئیم که کاری را انجام می دهد .

نهاد
رضا مشق هایش را نوشت .

نهاد
پروانه روی گل نشست .

نهاد (گروه نهادی)

دانش آموزان کلاس ششم باهوش هستند .

گزاره : خبری است که درباره نهاد داده می شود .

گزاره

نهاد

معلم چند کلمه روی تخته نوشت .

گزاره

نهاد

پروانه روی گل نشست .

گزاره : خبری است که درباره نهاد داده می شود .

گزاره

نهاد

معلم چند کلمه روی تخته نوشت .

گزاره

نهاد

پروانه روی گل نشست .

به غیر از نهاد ، بقیه جمله گزاره است .

تشخیص نهاد در جمله

با پرسیدن دو سوال :

چه کسی ؟

چه چیزی ؟

تشخیص نهاد در جمله

با پرسیدن دو سوال :

چه کسی ؟

چه چیزی ؟

فعل : کلمه است که انجام دادن کاری یا روی دادن حالتی را نشان می دهد .

فعل اصلی ترین قسمت جمله است و معمولا در آخر جمله قرار می گیرد .

فعل : کلمه است که انجام دادن کاری یا روی دادن حالتی را نشان می دهد .

فعل اصلی ترین قسمت جمله است و معمولا در آخر جمله قرار می گیرد .

زمان های فعل

آینده

حال

گذشته

فاعل : به کسی یا چیزی گفته می شود که کار را انجام می دهد .

فاعل یعنی انجام دهنده کار

تشخیص فاعل در جمله با دو سوال : **چه کسی ؟ چه چیزی ؟**

فاعل (نهاد)

محمد به مدرسه می رود .

با

مفعول : به کسی یا چیزی گفته می شود که کار بر روی آن انجام می شود .

اصولا بعد از مفعول را می آید . یا اگر را در جمله نباشد ، بتوان از را استفاده کرد .

را : نشانه مفعولی

تشخیص مفعول در جمله با دو سوال : چه کسی را ؟ چه چیزی را ؟

رضا مشق ^{مفعول} هایش را نوشت .

مفعول : به کسی یا چیزی گفته می شود که کار بر روی آن انجام می شود .

اصولا بعد از مفعول را می آید ، یا اگر در جمله نباشد ، بتوان از را استفاده کرد .

را : نشانه مفعولی

تشخیص مفعول در جمله با دو سوال : چه کسی را ؟ چه چیزی را ؟

مفعول
رضا مشق هایش را نوشت .

مفعول
پدر نامه را نوشت .

دهقان هر سال زمين هايش را شخم مي زند

نهاد
مفعول
گزاره
فعل

شمارش تعداد جمله ها

• فعل ها (+ فعل های حذف شده)

فعل قسمت اصلی جمله که معمولا در انتهای جمله می آید و جمله را کامل می کند .

• شبه جمله ها : ای کاش ، افسوس ، آفرین ، احسنت ، ان شاء الله و .....

مثال :

آفریدگار را ببايد پرستيدن و بر نعمت او سپاس داری بايد کردن . (۲ جمله)

باد بهاری وزيد از طرف مرغزار / باز به گردون رسيد ناله ی هر مرغ زار (۲ جمله)

خدایا ، جهان پادشاهی تو راست / زما خدمت آيد ، خدایی تو راست (۴ جمله)

آوخ که شدم هيزم و آتشگر گیتی / اندام مرا سوخت چنین ز آتش ادبار (۳ جمله)

علم چندان که بیشتر خوانی / چون عمل در تو نيست ، نادانی (۳ جمله)

ترکیب

هرگاه دو کلمه به وسیله ی « به » به هم اضافه شوند ، ترکیب می سازند .

خودکار علی - دیوار بلند - دانش آموز زرنگ - هدیه ی معلم - ستاره ی درخشان

ترکیب وصفی

به ترکیبی گفته می شود که از یک **اسم** و یک **صفت** که ویژگی اسم را بیان می کند ، تشکیل شده است . (اسم + صفت)

به عبارت دیگر ترکیب وصفی یعنی **موصوف** و **صفت**

ترکیب اضافی

به ترکیبی گفته می شود که از دو تا اسم تشکیل شده است .
(اسم + اسم)

به عبارت دیگر **مضاف** و **مضاف الیه**

مثال :

هدیه ی معلم - خودکار علی - مدیر مدرسه - کشور ایران
زمین فوتبال - مازیک من

روش های تشخیص ترکیب ها

روش ۲: به آخر کلمه دوم «ترین» اضافه می کنیم . ابتدا کلمه دوم را می خوانیم و سپس کلمه اول . اگر معنی دار بود ، ترکیب وصفی می باشد ولی اگر معنی نداد ، ترکیب اضافی است .

مثال دانش آموز زرنگ ← دانش آموز زرنگ + **ترین** ← زرنگ **ترین** دانش آموز
چون معنی دار می باشد ، ترکیب وصفی است . یعنی دانش آموز ، موصوف ، و زرنگ ، صفت ، می باشد .

مثال خودکار علی ← خودکار علی + **ترین** ← علی **ترین** خودکار
چون معنی ندارد ، ترکیب اضافی است . یعنی خودکار ، مضاف ، و علی ، مضاف الیه ، می باشد .

روش های تشخیص ترکیب ها

روش ۳: در وسط دو کلمه ، « بسیار » اضافه می کنیم . اگر معنی دار بود ، ترکیب وصفی می باشد ولی اگر معنی نداد ، ترکیب اضافی است .

مثال معلم مهربان ← معلم بسیار مهربان

چون معنی دار می باشد ، ترکیب وصفی است . یعنی معلم ، موصوف ، و مهربان ، صفت ، می باشد .

مثال هدیه ی معلم ← هدیه بسیار معلم

چون معنی ندارد ، ترکیب اضافی است . یعنی هدیه ، مضاف ، و معلم ، مضاف الیه ، می باشد .

اسم

جمع

مفرد

اگر اسم بر چند فرد یا چیز دلالت داشته باشد، به آن جمع می‌گوییم.
مانند: درختان، دانش‌آموزان، مدادها و...

اگر اسم بر یک فرد یا چیز دلالت داشته باشد، به آن مفرد می‌گوییم.
مانند: درخت، دانش‌آموز، مداد و...

نشانه های جمع

۱- به اسم مفرد، **ها** اضافه می کنیم. ← کلاس ها ، مداد ها و ....

۲- به اسم مفرد، **ان** اضافه می کنیم. ← دانش آموزان ، درختان و ....

۳- به اسم مفرد، **ات** اضافه می کنیم. ← خاطرات ، آزمایشات و ....

جمع مکسر ← تصاویر، مدارس، کتب، فصول و ...

نکته ۱: کلماتی مانند آسمان ، خیابان ، نردبان ، تابستان و ... مفرد هستند .

نکته ۲: اگر در آخر کلمه ای ، ه ، باشد ، در هنگام جمع بستن با ان ، حرف ، ه ، برداشته می شود و به جای آن حرف میانجی ، گ ، قرار می گیرد .

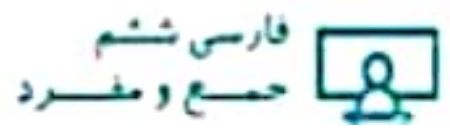
مانند :

پرنده ← پرنندگان

نویسنده ← نویسندگان

بیگانه ← بیگانگان

واژه ← واژگان

نکته ۳: برخی از کلمه هایی که به **ا**، **و**، ختم می شوند، هنگام جمع بستن با **ان**، حرف **ی**، اضافه می شود.

مانند:

دانا ← دانیان
دانشجو ← دانشجویان